

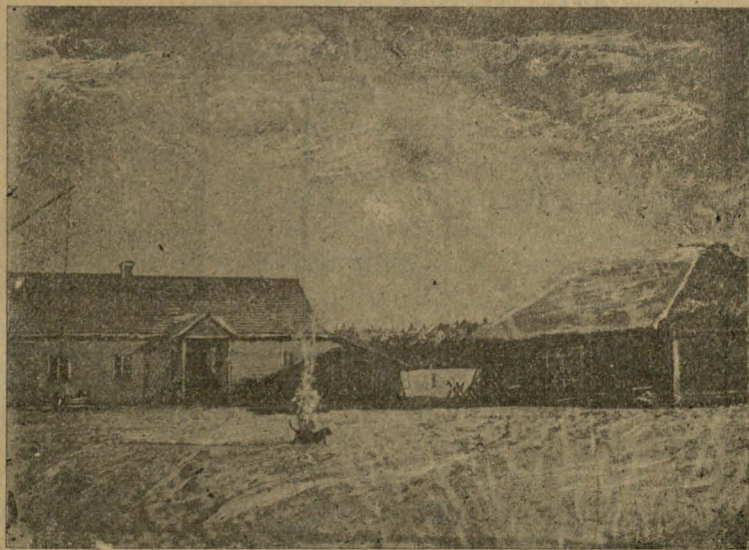
Nasza Niwa

Pierszaja Bielaruskaja Hazeta z Rysunkami.

Wychodzić szto tydzień ruskimi i polskimi literami.

Adres redakcii i administracii: Wilnia, Wilenskaja wulica № 20.

Cena s pierasylkaju i dastatkaju da chaty: na 1 h.—2 r. 50 k., na 6 m.—1 r. 25 k.
na 3 m.—65 k., na 1 m.—25 k. Za hranicaju: na 1 h.—4 r., na 6 m.—2 r., na 3 m.—
1 r. Pieramiena adresu—20 kap.

Pakazny chutar „Baboŭnia“.

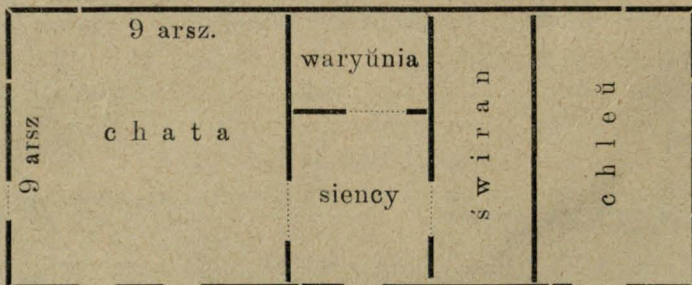
Ab haspadarey na chutary i na sznuroch.

Ciapier usie uhawarywajuć mu żykoŭ, kab jany razsielisia z wiaskowych sznuroŭ na chutary. Piszuc ab hetym u knihach i ŭ hazetach, ab hetym-že tłumaczać i ziemleustraicielnyje kamisii na schodach. Ale pakul-szto nichto jasna i akuratnie nia może pakazać mużykom, szto heta za sztuka chutar. Nasz biełarus wieryć bolsz „pakazu, jak skazu“. Dyk, woś, tutaka my i choczem zrabieć taki pakaz.

U Sluckim pawiecie Minskaj hub. p. Zyhmunt Truskolaski (jon pamior u hetu wosień), try hady tamu nazad zrabieŭ pakazny chutar.

U 1905 hadu adrezaŭ jon niedaloka ad swajho majontka „Baboŭnia“ 4 dziesiaciny spustoszenaj ziamli, bo da hetaho czasu jana była mnoha hadoŭ u arendzie. Pabudawali tam hlinabitny budynak, pamieścili ŭ im chatu, waryŭniu, świran, chleŭ. Humno pabudawali na słupoch, a ścieny—s paplotu, bo tanniej, i zbożu nia szkodzić: wietram praduwaje. Wykapali studniu, zawiali sadzik i t. d. Chata kasztawała 185 rub., humno—64 rub., studnia—15 r., a ŭsio razam—264 rub.

Plan budynku na chutary „Baboŭnia“.

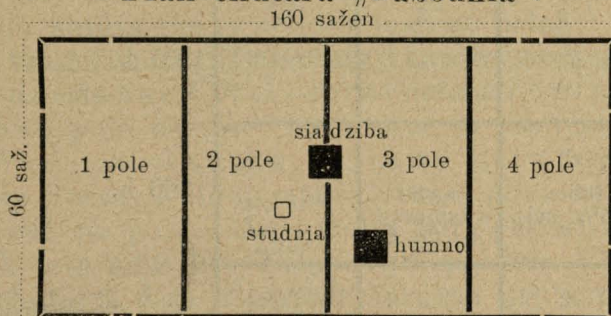

Chutar „Baboŭnia“ maje tolki 4 dziesiaciny ornaho pola; nima tam ni wyhana, ni poźni. Ziemia—suhlinać; miejsce roŭnaje.

U 1906 hadu niaboszczyk Truskolaski pasadzieŭ na tyje 4 dziesiaciny na 3 hady Jazepa Cytku — mużyka z susiednziej wioski „Wynia“. Cytko płacieŭ u hod tolki 6 rub. strachoŭki, a za toje pawinien byŭ tak haspadaryć jak budzie wuczyć jaho Truskolaski (sam nadta razumny i wu-

czony haspadar). Samaja hlaŭnaja recz, szto Truskolaski pamahaŭ nasienniam naszamu chutarniku, kab toj staŭ mocna na nohi. Siemja Cytki niewialikaja: haspadar, haspadynia i 3 syny (adnamu—15 hadoŭ, druhomu — 11, a treciamu—9).

Plan chutara „Babounia“.

Jak my widzím tutaka na planie, 4 dziesiaciny ležać jak raz adna kala druhoj, a pa siaredzinie—staić siadziba.

Wiasnoj 1906 h. Cytka, paczynajuczcy haspadaryć na chutary, znajszoŭ užo adnu dziesiacinu s żytam, szto zasiejaŭ Truskolaski; tady Cytka zasiejaŭ zara-že druhuju dziesiacinu łubinam, bo jon wielmi dobra palepszajeć ziamlu, kali jaho zaharać pad wosień. (16½ pudoŭ nasiennia łubinu, szto wyjszła na dziesiacinu, tak sama pazyczyŭ Truskolaski). 3-ju dziesiacinu zasiejaŭ aŭsom i trochi jaczmieniam, i tudy ũsiejaŭ kaniuszynu (36 funtoŭ). 4-uju dziesiacinu—wikaj i bulbaj; wiku—na korm dźla żywioły.

Pad wosień 1906 h. nasz chutarnik zaharaŭ czaść łubinu, a czaść zastawiŭ na nasiennie.

Kab dalej było jašniej, dyk budziem 1-uju dziesiacinu zwać 1-ym polem, 2-uju dziesiacinu—2-im polem, 3-iju dziesiacinu—3-im polem, 4-uju dziesiacinu—4-ym polem.

Wiasnoj 1907 h. wywioz jon na rżyszczu 1-aho pola hnoj i zasiejaŭ na hnaju bulbu i wiku. 4-aje pole zasiejaŭ jarynoj i padsiejaŭ tudy kaniuszyny. Na druhim poli raśło żyta, a na 3-im poli—kaniuszyna. Znaczyć, z hetaho hoda jon zawioŭ na chutary akuratnuju czatyrochpolnuju haspadarku. Kab lepiej zrozumieć paradak hetaj czatyroch-paloŭki, dajem plan takoj haspadarki na chutary „Baboŭnia“.

Z hetaho planu widać, szto ũ 1905 h. na 1-ym, 2-im 3-im i 4-ym paloch byŭ papar. U 1906 h. na 1-ym żyta,

na 2-im łubin, na 3-im awios s kaniuszynaj, na 4-ym wika i bulba. U 1907 h. kaniuszyna papadaje na 3 pole; ů 1908—na 4i ů 1909 hadu znoů na 1 pole, dzie była czatyry

Pladaźmien chutara „Bobounia“.

1-oje pole	2-oje pole	3-e pole	4-aje pole	
1 p a	2 p	3 a	4 r	1905 h.
1 ż y t a	2 łubin (16 ¹ / ₂ pud).	3 awios s kaniuszynaj (36 f.).	4 w i k a i bulba	1906 h.
1 bulba i wika (pa hnaju)	2 żyta (pa łubinu)	3 kaniuszyna	4 awios (s kaniuszynaj)	1907 h. (paczynaje akuratywny pladaźmien).
1 awios i jaczmięń (s kaniuszynaj)	2 bulba wika, haroch (pa hnaju)	3 żyta	4 kaniuszyna	1908 h.
1 kaniuszyna	2 awios i jaczmięń (s kaniuszynaj)	3 bulba, ha- roch, wika (pa hnaju)	4 żyta	1909 h.

hady tamu nazad i tak dalej. Pry hetakim sposobie haspadarki kaniuszyna papadaje na toje samaje pole szto czaćwiorty hod. Heta nie saůsim dobra: lepiej było-b zawiąści haspadarku 6-ci, albo 8-mi palowuju, kab kaniuszyna papadała na toje samaje pole szto 6-ty, albo szto 8-my hod.

* * *

Pahladzieůszy na hety plan nie adzin haspadar spytuje: „A dzie łuh, dzie pasza dla żywioly?“

Praůda, łuha nima, ale Cytko paszy dla swaich dwuch karoů mieů dosi i mieů czym nakarmić ich zimoju, Rabiů jon hetak: paůwiů karoůki na kaniuszynie. Kab-że skacina nie taptalaů pa ůsiej kaniuszynie, jaje prywiazywali

da karotkaho sznura; na druhi dzień padwiazowali troszki dalej i dalej, tak szto karowy wyjedali kaniuszynu pakosami, a tym czasam na wyjedzienam miejscy kaniuszyna adrastała. Kali konczyłoś žniwo, paszy było dosi pa ržyszczy i kaniuszynie letaszniaho hoda. Padsiejaüşzy ũ žyta saradelu, pašla žniŭja paszy było-b jeszcze bolej.

Woś tak na chutary Baboŭnia 2 karowy zieli szmat miensz palawiny dziesiaciny; Cytka jeszcze nakasiŭ 160 pudoŭ kaniuszyny. Kab pole pasypaé kainitam, to kaniuszyny było-b bolsz. Wiedama, skacinku na paszy treba było dahladaé. Rabili heta starszyje chłopczyki Cytki, a mienszy dahadaüşia kury pašwié pa polu. Ad hetaho kury paczali niašci szmat jajek, tak szto ad 9 kur haspadynia pradała 12 kop. jajek.

Na chutary, dzie ũsió pole jak raz kruhom chaty, rabota zajmaje času biez mała ũ dwa razy mieniej, jak u haspadarcy na sznuroch. Nasz chutarnik biez czužoj pomoczy, a tolki sam z swajej siamjoj, zdaleŭ nawiaźci hnoj na dziesiacinu pola praz 3¹/₂ dni i zaharaé jaje praz 1¹/₂ dni. Inszyje raboty pry haspadarcy, naprykład, uborka chleba, abo kaniuszyny, tak sama zajmajué szmat mieniej času, dzieła taho, szto tutaka ad chaty ũsiudy blizka. Tak jany dziesiacinu žyta, pracujeczy ũ troch (haspadar, haspadynia i starszysyn), zžali praz 2¹/₂ dni; a kab zwiašci i zniašci žyta ũ humno, dyk patreba było tolki 3 hadziny. Praz hetulki hadzin jany zwiažli i jaczmiéń.

Ciapier pabaczym, jaki ũradžaj mieŭ nasz chutarnik u hetym—1908 hadu.

Razhledzim hety uradžaj pa tablicy № I. Z lewaj starany ũ pierszym słupku hetaj tablicy pakazany nazwańnia, pasiejanaho zboža; ũ druhim słupku pakazana kolki dziesiacin zasiejana kožnym zbožem; u trecim—kolki pudoŭ pasiejana; u czaćwiortym—kolki sobrana kop., a ũ piatym—kolki pudoŭ i t. d. Naprykład, ahulny uradžaj žyta pawedłuh hetaj tablicy wychodzié tak: žytam była zasiejana 1 dziesiacina, ziernia na pasieŭ pajszło 11 pudoŭ; sobrano 15 kop., abo 72 pudy; zastałosia aprocz nasieńnia 61 pud likam na 51 rub. 85 kap.; z hetaho jon pradaŭ tolki 3 pudy na 2 rubli 55 kapiejek (pradawaŭ pud pa 85 kap.); astałosia na charczy 58 pudoŭ canoju na 49 rub., 30 kapiejek. Tak sama pa hetaj tablicy možna paznaé

uradźaj i inszaho zboża. Ű nizie tablicy, dzie napisana „Razam“ my widzim, szto na hetyje 4 dziesiaciny wyszła roznaħo nasiennia likam na 48 rubloŭ 90 kapiejek i szto

Uradźaj na chutary „Baboŭnia“.

l	Pasiejaŭ		Sabraŭ		Astalosia apocz nasiennia		P r a d a ŭ				Astalosia na charczy ludziam i żyw.			
	Dzie-siac.	Pud.	Kop.	Pud.	Pud.	Na		Pud.	Raz. na		Za 1 pud. placili	Pud.	Razamna	
						Rb.	Kp.		Rb.	Kp.			Rb.	Kp.
Żyta . . .	1	11	15	72	61	51	85	3	2	55	85 k.	58	49	30
Awios . . .	2/3	9	10 1/2	52 1/2	43 1/2	32	62	1	30	75	75 k.	2 1/2	1	89
Jaczmień .	1/3	4	6	36	32	25	60	—	—	—	80 k.	32	25	60
Bulba . . .	2/3	100	30 b.	770 p.	640	128	—	318	63	60	20 k.	322	63	40
Haroch . .	1/6	2	—	8	6	5	40	—	—	—	90 k.	6	5	40
Wika . . .	1/6	2	—	9	7	5	60	—	—	—	80 k.	7	5	60
Kanieszyna	1	36 f.	8 waz. ipasz.	160	160	48	—	—	—	—	30 k. sie-na 20 k. 1 f. naś	160	48	—
Razam. .	4	Na 48r. dz. 90k	90				297 07			96 90				200 17

jon sabraŭ usiaħo zboża, adsypaŭszy nasiennie, na 297 r. 7 kap. Z hetaho nasz chutarnik pradaŭ zboża na 96 rubl. 90 kap., a na charczy, znaczycca, astalosia jamu roznaħo zboża kosztam na 200 rubloŭ 17 kapiejek.

Jak baczym u I-aj tablicy, * to chutarnik pasiejaŭ 11 pudoŭ żyta, a sabraŭ 72 pudy; znaczyć, żyta jamu dało kala 7 zioran. Uradźaj u jaho byŭ lepszy, jak pa wioskach toj samaj wołaści, dzie sioleta żyta nie dało boleĳ, jak 4 abo 5 zioren, ci druhim rachunkam ad 40 da 45 pudoŭ z dziesiaciny, a czasam i mieniej. U samym majontku „Baboŭnia“, dyk żyta źbirajuć z dziesiaciny ad 95 da 115 pudoŭ. Praz dwa, try hady, kali na chutary budzie boleĳ kormu żywioli, to i uradźaj jeszcze padymiecca. Haspadarka takaja recz, szto moźna jaje palepszać i palepszać biez konca. Takaja haspadarka, jakaja ciapier na chutary „Baboŭnia, heta tolki paczatak.

U tablicy № II pakazana kolki jość żywioły u naszaho chutarnika.

TABLICA II.

Kolki sztuk	NAZWAŃNIE.	Cena ũsich razam.
1	Koń.	65 rub.
2	Karowy.	57 rub.
2	Ciolki	60 rub.
2	Kabany	14 rub.
2	Parsiuczki.	10 rub.
10	Kur.	3 rub.
Razam usio kasztuje		209 rub.

Na korm hetaj żywioły idzie ũsia sałoma z uradźaja. A kolki sałomy dajeć nasza chutarnaja haspadarka my moźem padliczyć (Hladzi tablicu III).

TABLICA III.

JAKAJA SAŁOMA.	Kolki pudoŭ
Sałomy żytniaj	100 pud.
— aũsianaj	50 pud.
— jaczmiennaj	30 pud.
Haročaŭja i wikaŭja	40 pud.
Razam usielakaj sałomy	220 pud.

Liczuczy pa 10 kapiejek adzin pud sałomy, wyjdzie szto 220 pudoŭ jaje kasztuje 22 rubli. Aprocz taho na korm żywioli jeszcze idzie toje, szto pakazana ũ tablicy № IV.

TABLICA IV.

JAKI KORM.	Kolki pudoŭ.	Kolki kasztujec
Bulby.	242	48 r. 90 k.
Wiki.	7	5 r. 60 k.
Kaniuszyny	160	48 r. „ k.
Raz am	409 p.	102 r. 50 k.

Jak my ũžo baczyli adnej tolki sałomy idzie na korm kala 220 pudoŭ canoj na 22 rubli, a inszaho dabra (hladzi tabl. IV.)—409 pudoŭ na 102 r. 50 k., znaczyec, usiaho skormlena 629 pudoŭ likam na 124 rubli 50 kap. Hetaho kormu chwataje, kab prachawaec żywiŭu naszaho chutarnika. I papraŭdzi jana sytaja i piekna wyhladywaje. Kaniu mała dajecca aŭsa, ale za toje jon majeec kaniu-szynu, a raboty saŭsim mała.

Jak piszuc u knihach, to z 10 pudoŭ kormu wychodzić 23 pudy hnoju, znaczycca, s 629 pudoŭ kormu, szto skormlena żywioli ũ naszym chutary, wyjdzie kala 1 tysiaczy 500 pudoŭ hnoju, ci 75 wazoŭ. Dziela taho, szto nasz chutarnik musić uhnaic tolki adnu dziesiacinu swajej ziamli, dyk jamu hetaho hnaju—75 wazoŭ—chwataje pad-dastatkam.

* * *

Ciapier razhledzim kolki dabra pajszŭo na charezy sianje naszaho chutarnika. (Hladzi tablicu № I, stupok 11). Kab jaŭniej byŭo, dyk my ũsie hetyje liczby wypisali ũ asobnuju tablicu № V.

Da charezoŭ sianji treba zaliczyc jeszcze 9 pudoŭ kabaniny, katoryje kasztawali 45 rublŭoŭ, charezy s kramki na 9 rub. 11 kap. i prysmaki na 3 rub. 20 kap. (Hladzi

tabliciu № VII). Znaczyć, usie charczy praz hod kszta-
wali chutarniku 155 rubloŭ 48 kapiejek. Ciapier pabaczym,

TABLICA V.

NAZWA ĆNIE.	Kolki pudoŭ.	Na kolki hroszy.	
		Rb.	Kp.
Żyta. . . .	58	49	30
Aśsa. . . .	2 ¹ / ₂	1	87
Jaczmieniu. . .	32	25	60
Harochu . . .	6	5	40
Bulby*) . . .	80	16	—
Usiaho razem 98¹/₂ pud. ziernia i 80 pud. bulby likam na 98 rb. 17 kp.			
*) Tutaka my napisali, szto bulby na charezy sja- mji pajszo 80 pud., bo ad ahulnaj liczby 322 pudow, szto astałosia na charezy ludziam i żywioli, treba atki- nuć 242 pudy, jakije byli skormleny żywioli (hladzi tabl. № IV).			

ci dosyć było hetaho dabra, kab pracharczewacca praz
uwies hod.

U 1901 hadu ministerstwa finansoŭ padliczyło, szto
na 1 duszu treba kala 20 pudow ziernia, kab czaławiek
byŭ syty. Dziela taho na charezy haspadaru i jaho żoncy
treba 40 pudow ziernia, a dźla 3 chłopczykoŭ—synoŭ do-
syć i 50 pudow, bo wiadoma, szto dzicia nia zješć stolki,
kolki stały czaławiek. Adsiul wychodzić, szto nasz chutar-
nik ziernia maje dość, kab dobra prakarmić swaju siamju.
Ciapier pabaczym, ci dość chutarnik maje bulby. Ruski
wuczony F. Szczerbina ŭ swajej knizie „Крестьянские бюд-
жеты“ każe, szto 1 czaławiek u hod zjedaje 6 pudow 26
funtoŭ bulby, znaczyć siamja chutarnika pa hetamu ra-
chunku zješć jaje ŭ hod 33 pudy 10 funtoŭ.

Kali my zliczym, kolki wychodzić charezoŭ na duszu
siamji chutarnika, liczucy 3 chłopczykoŭ za 2¹/₂ duszy.

i paraŭniajem s kosztam charczej muŭykoŭ u inszych krajoch, dyk wyjdzieć szto: 1) charczy na duszu naszaho chutarnika kasztujuć (155 r. 48 k.: $4\frac{1}{2}$)=35 rb. 66 k.

2) charczy ruskaho muŭyka	—	—	20 r. 44 k.
3) sybirskaho	—	—	50 „ 19 „
4) niemieckaho	—	—	70 „ 5 „
5) francuskaho	—	—	76 „ 50 „
6) anhlijskaho	—	—	101 „ 5 „

Anhliczanie, niemcy jaduć saŭsim druhije charczy, jak naszy biełarusy, katoryje ŭžo i tahdy wielmi rady, kali chleba chwataje na ŭsiu zimu.

Zahranicznyje muŭyki uŭzywajuć bolejš i kolonialnych tawaroŭ; harbatu, kawu s cukram pjuć kolki razoŭ u dzień, a nie kolki razoŭ u hod, jak biełarusy.

Tolki narod, katory dobra charczujecca, moŭe padniać swaju haspadarku i ŭsio ŭyćcio. Jeszce tysiaczy hadoŭ tamu nazad rymlanie kazali: „*Sana mens, in corpore sano*“ . (Zdarowaja dusza, ŭ krepkim cieľe!).

TABLICA VI.

S CZAHO MIEŭ DACHOD	Kolki.	
	Rb.	Kap.
Pradaŭ 2 kabany . . .	31	—
„ 12 kop jajek . . .	9	80
„ 30 funt. masła . . .	7	50
Handlam na karowie . . .	12	—
Nahrada na wystaŭcy ŭ Slucku. . .	10	—
Pradaŭ zboŭa (hladzi tabl. № I). . .	96	90

• Usiaho dachodu 167 rub. 20 kop.

Razhledzim ciapier dachody i raschody naszaho chutarnika. Pa tablicy № VI, dzie pakazany ŭsie dachody, my widzimy, szto za hod jon zarabiŭ 167 rubloŭ 20 kopiejek.

Tabl. VII.

RASCHODY.

Szto kuplau	Kolki sztuk, mier i t. d.	P Ł A C I Ū			
		Rb.	Kap.	R.	K.
Swinka	1	7	—		
Awieczka	1	3	30		
Parsiuczki.	4	4	25		
1. Razam za żywiolu				14	55
Chamut	1	3	50		
Wiaroŭki	—	—	75		
Papraŭka pluha	—	1	20		
Astryŭ pluhi	6 ragozaŭ	—	30		
Kawaŭ kania	—	—	40		
Dziohać	1/2 pud.	—	60		
2. Razam na haspad. pryładu.				6	75
Sol.	4 p. 10 f.	2	08		
Sieladcy	60 f.	4	50		
Alej	6 f.	—	90		
Pszanicznaja muka	8 1/2 f.	—	60		
Mlyn	—	1	03		
3. Razam na charezy				9	11
Cukier	10 f.	1	50		
Harbata	1/4 f.	—	50		
Harełka	—	1	20		
4. Razam na prysmaki				3	20
Drowy	14 waz. sukoŭ	4	25		
Haza	1 p. 8 f.	2	40		
Zapalki	—	—	26		
Szkoło	1	—	3		
5. Razam na apal i światło				6	94
Łyki na łapci	—	1	—		
Boty	—	5	50		
Woŭna	3 f.	1	20		
Suknowalnia	—	—	29		
Czesalnia	—	—	40		
Krawiec	—	3	20		
Szapki	3	1	10		
Chustka	1	2	—		
Chustka	1	5	—		
6. Razam na apratku				19	69
Na religiju	—	4	30		
Strachouŭka i pawinnaści	—	6	—		
Daroha ŭ Słuck	—	1	—		
Drobnyje raschody	—	1	—		
7. Razam				12	30
Wiarnuŭ pazyczku bulbaj	100 pud.	20	—		
8. Razam dauhu.				20	—
Usiaho raschodoŭ.				92	rub. 54 k.

Pa tablicy № VII widać, szto ů kancy hoda jon wy-
daů na roznyje patrebnyje reczy 92 rubli 54 kap.

Znaczyć, pawedluh rachunkoů pawinna było astacca
u chutarnika ů kancy hoda (167 rb. 20 k.—92 rb. 54 kap.)
74 rub. 66 kap. Tak jano i wyjšło: ů kancy hoda hroszy
hetyje mieů Cytka ů kieszeni.

My baczym, szto nasz chutarnik^{*} zarablaje ů hod 74
rubli 66 kapiejek, ale jon nia płacić nijakoj arendy. Pa-
hladzim kolki zarablaů-by toj samy chutarnik, kab pry-
szłosia jamu jaje płacić. A kab dawiedacca jakuju arendu
można płacić za taki chutar, dyk zliczym kolki jon sam
kasztuje bo treba, kab kapitał, ułożeny ů hety chutar, da-
waů dachodu nia miensz taho, jaki-by jon daů, kali le-
żaů-by ů banku.

4 dziesiaciny pa 100 rubloů — 400 rub.

Budoůla — — — 264 rub.

Inszyje reczy — — — 36 rub.

Cena chutara—700 rub.

Ciapier u nas banki dajuć kala 6⁰/₁₀ u hod, znaczyć,
kali nasz chutar kasztuje 700 rubloů, dyk treba, kab jon
dawaů dachodu swajmu haspadaru kala 42 rubloů; zna-
czyć, arendy za nasz chutar boleh, jak 42 rubli ů hod,
płacić nia można. Heta i tak samaja wialikaja cena, ja-
kuju można ůziać za taki chutar. Ciapier kali ad dachodu,
szto mieů nasz chutarnik (ad 74 rub. 66 kap.) atki-
niem tyje hroszy, szto treba płacić za arendu (42 rub.),
dyk wyjdzieć, szto tyj, szto siadzić na im, może zarabić u
hod czystymi hraszmi 32 rubli 66 kap., nia liczuczy taho,
szto jon dobra prakormić swaju siamju, prachawajec ży-
wiołu, dahadujecca jaje, addaśc siakije takije daůhi (na-
przykład nasz chutarnik 20 rubloů) i t. d.

Ahulny dachod^{*} chutara „Babounia“.

S tablicy I (słupok 6) widać, 1) szto ůsiaho dabra
aprocz nasiennia sabrana na 297 rub. 7 kap. 2) s tablicy
VI widać, szto z żywioły mieů dachodu 60 rubl. 30 kap.

Razam ahulnaho dachodu 357 rb. 37 kap.

Heta s 4 dziesiacin, a znaczyecca z 1 dziesiaciny ahul-
naho dachodu—89 rubl. 34 kap.

Czysto dachodu z usiaho chutara było 74 r. 66 k., a z 1 dziesiaciny (77 rb. 66 k.: 4)—18 rubl. 66¹/₂ kap.

Kali chutarnik budzie płacić najbolszuju arendu 42 r., to tahdy czysty dachod z 1 dziesiaciny budzie 8 rubl. 16¹/₂ kap.

* * *

Sznurowaja haspadarka na 5 dziesiacinach u w. «Wynia».

Wioska „Wynia“ lażyć u toj samaj Teladawickaj wołaści, ũ jakoj—i chutar „Baboŭnia“. Tutaka my apiszem sznurowuju haspadarku na 5 dziesiacinach, szto należyć da naszaho chutarnika — Jazepa Cytki, katory, kali tam haspadaryŭ, nijak nia moh prażywicca z swajej ziarni.

Požni—kiepskije, dy jeszcze wielmi daloka lażać ad chaty—za 5 wiorst. Ziarnia—ŭ 3 miejscach. Haspadarka wiadziecca tam tak, jak i ŭ susiednij wioscy: 3-paloŭka. Na adnym poli siejuć żyta, na druhim—awios, jaczmiień, haroch i lon, a na paparnaj zmieni i ŭ aharadoch—kaniuszynu, bulbu i pszanicu. U tablicy VIII uradžaj na sznu-roch pakazany takim sposobam, jak i uradžaj na chutary ŭ tabl. I.

Tabl. VIII. Uradżaj na sznu-roch u wiosce „Wynia“.

	P a s i e j a ŭ		S a b r a ŭ		Astałosia aproc nasieŭnia		Cena za 1 pud.		
	Dzies.	Pud.	Kop.	Pud.	Pud.	razam na Rb. Kp.	Rb.	Kp.	
1	2	3	4	5	6	7	8		
Żyta	1 ² / ₃	13	11	57	44	37	40	—	85
Awios		9	7 ¹ / ₂	30	21	15	75	—	75
Jaczmien		4	4 ¹ / ₂	24	20	16	—	—	80
Hreczka	1 ² / ₃	2	3	13	11	8	25	—	75
Lon		20 ft.	—	10 f. ku- dzieli.	—	1	—	4	—
Kanieszyna)	U papary i aharo- dzie 1 ² / ₃	10 f.	3 wazy	45	45	13	50	—	30
Bulba		30	10 bocz.	250	220	44	—	—	20
Pszanica		20 f.	1	3		2 ¹ / ₂	2	50	1
Siena na po- żni . .	—	—	—	60	60	12	—	—	20
Razam . .	5 dz.	na 32 rub.				150	40		

Z hetaj tablicy widać, szto chacia ũ sznuroch 5 dziesiacin ziamli, adnak zboża z uradzaju 1908 hoda, adsy-paŭszy nasieńnie, astalosia tolki na 150 rubloŭ 40 kapiejek. A tym czasam s ezatyroch dziesiacin chutarnaj haspadarki ũ tym samym hadu astalosia zboża na 297 rubl. 7 kap. *Znaczyć, sznury dali miensz uradzaju za chutar na 146 rubloŭ 67 kapiejek.*

Charezy na sznuroch.

Siemja Cytki ũ 4 duszy s paławinaj (bo 3 chłapcoŭ my liczym za 2¹/₂ duszy), kab jak niebudź pracharczewacca, pawinna zjeści badaj uwieś uradzaj zboża. Na charezy jaje pajszło:

- 1) żyta — — 44 pud. — — na 37 r. 40 k.
- 2) aŭsa — — 2 pud. 20 funt. na 1 r. 87 k.
- 3) jaczmienia — 20 pud. — — na 16 r. — —
- 4) hreczki — 11 pud. — — na 4 r. — —
- 5) pszaniczy — 2 pud. 20 funt. na 2 r. 50 k.

**Razam zboża 80 pudoŭ na 61 r. 77 k.
i bulby 80 pud. na 16 rubloŭ. Znaczyć, charezy kasztawali 77 rb. 77 k.**

Na chutary na charezy toj samaj siamji pajszło 98 p. 20 funt. zboża i 80 pudoŭ bulby—ŭsiaho na 98 rb. 17 kap. Znaczyć, na sznuroch ziernia na charezy niechwat było na 18 pudoŭ 20 funtoŭ likam na 20 rubl. 40 kap.

Nasz bielarus, kali nie majeć chleba, dyk jon dajeda-jęć za toje bulbaj. Wuczonyje wyliczyli, szto 4 pudy bulby toje samaje, szto 1 pud żyta. Znaczyć, kab zamianić toj niechwat ziernia (18 pud. 20 funt.), dyk siemja naszaho haspadara musila jeszcze zjeści 74 pudy bulby.

Korm żywioly.

Na korm żywioly pajszło:

- 1) Kaniuszyny 45 pud. na 13 rb. 50 k.
- 2) Siena — — 60 pud. na 12 rb. — —
- 3) Bulby — — 66 pud. na 13 rb. 20 k.

Razam kormu 171 pud. na 38 rb. 70 k.

Jeszcze treba paliczyć kolki skormlena sałomy:

Żytńiaj sałomy	—	60 pud.
Aŭsianaj	—	30 pud.
Jaczmiennaj	—	20 pud.
Hreczniewaj	—	20 pud.
Pszanicznaj	—	5 pud.

Razam sałomy 135 pud. na 13 rb. 50 k.

Znaczyć, usiaho kormu było 306 pudoŭ na 52 rub. 20 kapiejek. A tym czasam na chutary było 629 pudoŭ likam na 124 rubli. Z hetych liczb wychodzić, szto na sznurowaj haspadarcy, Cytki mieŭ kormu ũ 2 razy mieńiej, jak na chutarnaj. I ciapier nia dziwa, szto pa wioskach hadujuć wielmi mała żywioly. Tak i nasz chutarnik, jak haspadaryŭ na sznuroch, dyk trymaŭ tolki:

1 kania	—	60 rubl.
1 karowu	—	30 rubl.
1 kabana	—	7 rubl.
1 awieczku	—	7 rubl.

4 sztuki na 103 rubl.

Hnoju pry haspadarcy na sznuroch tak sama mała; jaho zbiarecca nia boleĳ jak 690 pudoŭ, ci kala 35 wazoŭ, a tym czasam na chutary hnoju było 76 wazoŭ.

Pradawać Cytki saŭsim mała mieŭ szto. Jon pradaŭ tolki:

- 1) aŭsa 17 pud. 20 funt. na 13 rb. 12 kap.
- 2) kudzieli — 10 funt. na 1 rb. — —

Razam za 14 rb. 12 kap.

Na roznyje wydatki siamji treba nia miensz, jak 40 rubloŭ, a tut jošć tolki 14 rubl. 12 kap. Znaczyć, nima jak żyć na sznuroch. Tak toje i było! Jazep Cytki musiŭ służyć pa majontkach, kab boleĳ zarabić hroszy.

Jakije niawyhady sznurowaj haspadarki.

1) Szmat ziamli lażyć nadta daloka ad siadziwy. Paławinu času tracicca na rabotu, a paławinu na darohu. Kożny haspadar może zliczyć, kolki jon u hod daść liznich wiorst, kab dabracca da swaich dalokich kawałkoŭ.

2) Mnoha ziamli prapadaje na mieży. Kala mież dabro raście horej, jak pa siaredzinie sznura. Kali u kaho 8 dziesiacin ũ 10 kawałkach, to pad mieżami prapadajeć kala $\frac{1}{2}$ dziesiaciny.

3) Nia možna zawiaści takoj haspadarki, jakoj wymahajuć ciapierasznije warunki bytu. Nima jak zawiaści ni 4-ch polnaho, ni 6-ci polnaho pladaźmienu. Kab i zachacieŭ chto siejać u papary kaniuszynu, seradelu, abo inszyje trawy, to za skacinaj wioskowaj i susiednimi sznurami, nima jak.

4) Żywuczy ũ wioscy, zawiaści u siabie inszy paradak haspadarki, jak u susiedoŭ, nima nijakoj možnaści.

5) Pry sznurowaj haspadarcy, dzie mała siejecca kaniuszyny i druhoha kormu, možna prachawać skaciny saŭsim nia mnoha. A dzieła taho haspadar maje i mała hnoju i mała dachodu.

6) Papar nia možna hnaić łubinam, bo na im pasiecca cełaje leta wioskowaja żywioła.

7) Dzieła taho samaho i rżyszczca nia možna harać żaraz-że pašla uborki snapoŭ.

8) Zboża nikoli nia možna akuratnie aczyścić ad roznahho szkadliwaho ziella, bo na susiednich sznuroch zaŭsiahdy budzie razmnażacca hetaje zielle i zarażać saboj aczyszczenaje ũžo dabro.

9) Baranoj i płuham nie nadta wyhadna pracawać na wuzkaj pałasie, a inszymi, lepszymi maszynami i saŭsim nia možna.

10) Paraszki dźła hnajeńnia swajho paletka, kali ich rabsypać, buduć lacieć na czużyje sznury.

11) Tak sama bywaje i pry siaŭbie: ziernia wielmi mnoha lacieć na susiednije sznury i na swaje uzmieszki. Praz toje i bierahi swaich honiaŭ absiewajucca redziej, kab zboże nie lacieło na czużoje pole.

12) U sznuroch nia może haspadar zliczyć kolki dzie-siacin, ci marhoŭ maje jon absiejać i kolki użyć na heta zboża,

13) Lepszyje sposaby haspadarki, jakije bywajuć na chutarach i majontkach, haspadar nia może zawiaści u siabie na sznuroch, choć-by mieŭ na heta achwotu.

Jakaja wyhada pierajści na chutary.

1) Tych 13 niawyhad, jakije my tolki szto pieralicyli, saŭsim nima na chutary.

2) Kali ziemia ũ adnym kawałku, to i toje pole, katoraje ũ sznuroch prapadaje pad mieżami, idzie haspadaru

na karyść, ci lepiej skazać—ni adna piadz' ziamli nie idzie napusta.

3) Można, abiarnušzy sznurowuju ziamlu na chutary, pakapać rawy, prawiaści nowyje praściejszyje i lepszyje darohi, a niepatrebnyje skasawać.

4) Parezaušzy tak sama wyhany i hramadzkije paszy, pry pierachodzie na chutar, ziamli prybawicca stolki, szto można jaje budzie dadać i małaziamielnym.

5) Małaziamielnyje pry chutarnaj haspadarecy mohuć kania sašsim nie trymać, a tolki najmać jaho, bo na 4-och dziesiacinach koń maje ũ hod tolki 35—40 dzion pracy, a druhije 330 dnjej darma jeść siena, tak szto, można kazać, adnaho kania chwacić na dwa chutary.

6) Pry chutarnaj haspadarecy treba zawiaści roznyje daražejszyje pryłady i maszyny, szto palehczajuć i palepszajuć pracu czaławieka. Adnamu haspadaru heta bywaje ciazka. Dyk woś czeskije mużyki dzieła hetaho robiać chaŕrus: adnu maszynu kupłaje 10-20 haspadarců i ũsie z jaje karystajuć. Tak sama robiać u czechou chaŕrusnyje mleczarni i t. d. Haspadarka na chutary budzie iści ũ haru, a tady i takije chaŕrusy pacznuć raści nie tak, jak ciapier na sznuroch, kali haspadarka staić na adnym miejscu.

7) Na chutary haspadarka nie adbiraje stolki czasu, jak na wiarstowych sznuroch, a majuczy bolsz wolnaho czasu, można przeczytać i knihu, i hazetu, trochi rozumu nabracca. Jość czas i na toje, kab wiaści haspadarskije rachunki. (Biez akuratnych rachunkou ni adna haspadarka nia pojdzie tołkam). Majuczy bolsz czasu, można ũsiakuju haspadarskuju rabotu zrabić lepiej, a heta dajeć prybytak: možnazaniacca i damowymi remiosłami: kabietytkactwami dr.

8) Pry chutarnaj haspadarecy wyhadniej razwiaści sad, pszczoły.

9) Patraŭ i szkody na chutarach pawinna być miensz, dzieła taho, szto żywiołu kormiać nawiazywajuczy pa kaniuszynie, abo ũ chlewu. Šwini kormnyje można trymać u chlewu ci ũ zaharodkach, jak heta i robicca ũ dobrych haspadarkach.

10) Ciapier kali, kryj Bože, adna chata zapalicca, to bywaje, szto i ũsia wioska wyharyć; na chutary hetakoj biady nia budzie.

11) Njekatoryje haworać, szto pa adnamu straszna i nudna žyć. Ale heta tak tolki zdajecca, bo adzin chutarnik budzie siadzieć na 4 dziesiacinoch, szto lažać jak raz kruhom chaty, znaczycca, susied jaho Źžo budzie abok, na druhich 4 dziesiacinach. Ad adnej chaty da druhoj sašsim blizka: treba prajšci tolki praz 2 dziesiaciny. A Źžo kali buduć (a jany tady na hwałt stanuć patrebnymi) chaŹrusnyje ustrojstwa, hramadzkaja zbornia, biblioteka, krama, mlecznia—prydziecca jeszcze czašćiej, jak ciapijer spatykacca.

12) Kažuć, szto pry razsieleńni na chutary trudna budzie sa szkołami: dzieciom daloka budzie chadzić. Heta tolki tak zdajecca. Naprykład, w. Pieski, niedaloka Kobryna, Hrodziensk. hub., kala 40 chat, razaszlasia na chutary; nowyje siadzi by stajać kruhom wioski. Ź wiosce astałasia szkoła i nihto tam nie žalicca, szto dzieciom daloka chadzić. Z swajho dwara susied widzić chaty swaich 10 susiedziej. Łatyszy, estoney i dr. żywuć ad wieku chutarami, a jany samyje najšwiatlejšyje z muŹykoŹ u Rasiei. Dyj za hranicaj usie chutarami żywuć i, jak my baczym, ludzi tam kudy bolsz šwiatlejšyje za naszych.

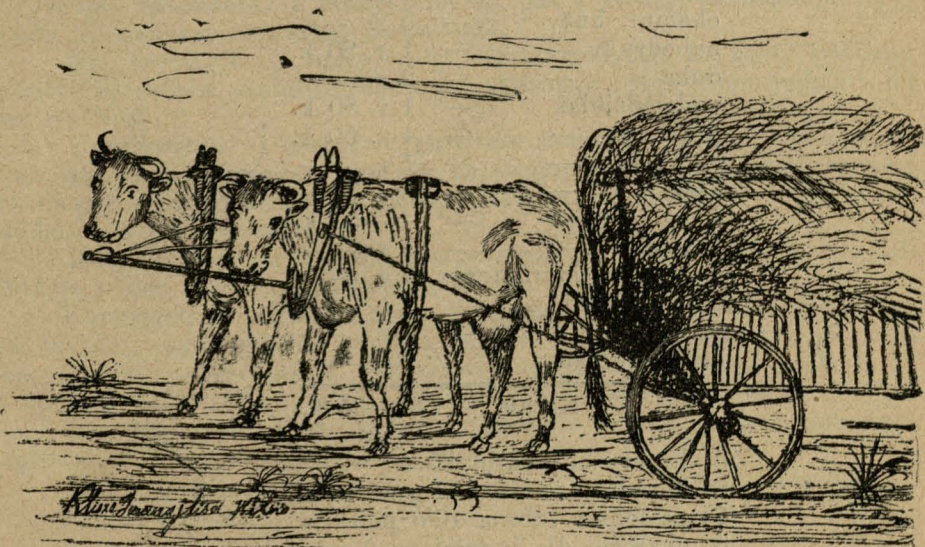
Czasam i nia treba razbiwać ziamli na asobnyje chutary; možna zrabieć z adnej wioski 3—4 zašćienki.

Samaje hłaŹnaje, szto na chutary možna wiašci 4-ch ci 6-ci polnuju haspadarku. Pry hetym zasiewajecca 1 pole kaniuszynaj, abo lucernaj, abo jeszcze inszymi rašlinami. Tady stolki prybywaje kormu, szto żywioły možna Ź dwa razy bolejš trymać, jak pry haspadarcy na sznuroch. „Kali jošć korm, dyk jošć i hnoj; a kali jošć hnoj, dyk jošć i uradŹaj“. Kaniuszyna tak sama dobra rašćie pašla ziarnowaho zboŹa, jak i pa celine. Jana sama wielmi papraŹlajeć ziamlu. Na kareńniach kaniuszyny rastuć jakby maleńkije bulbaczki; woš hetyje bulbaczki šćiahiwajuć s pawietra Ź ziamlu *azot*. Jon nadta patrebn dŹla Źyćcia koŹnaj rašliny. Dziela taho i kładuć hnoj na pole, bo Ź im wielmi mnoha *azotu*. Ź saletry—paraszku, szto syplać na ziamlu, kab byŹ bolszy uradŹaj, tak sama mnoha *azotu*.

Kaniuszyna maje doŹhije kareńnia i dziela taho sok dastajeć adtul, adkul druhaja rašlina nie dastanie. Pašla kašby na kaniuszyniszczy astaŹajecca szmat kareńnioŹ: ja-

kich 600 pudoů na adnej dziesiacinie. A na 1 dziesiacinie rżaniszcza nia bolsz 200 pudoů. U 600 pudoch kareńniou kaniuszyny znachodzicca 90 pudoů „klejkawiny“, s katoraj wyrablajejcca saletra. Jak hnoić ziamlu kaniuszyna, možna zrazumieć s taho, szto ů 2 tysiaczach pudoch hna-ju, budzie tolki 65 pudoů hetaj „klejkawiny“. Hnoj macniej usio-ż taki hnoić ziamlu, bo jon preje chutcej za kareńnia.

13) Dziesiacina kaniuszyny dajeć 200—300 pudoů siena, ci, znaczyć, stolki, kolki 3—4 dziesiaciny poźni. Z hetaho wychodzić, szto treba absuszać i kasawać sienażaci, dzie tolki možna.

Dźwie karowy ů zapraźce.

14) Kali czaćwiortaja czaść pola zajmaje kaniuszyna, to wychodzić, szto żyta i jaryna zajmaje mieniej, jak 3 pola. Zdałosia-b, szto urodzicca jaje tak sama mieniej, ale u nas budzie bolsz hnoju, i jon budzie kłaścisia na mien-szy kawałak, tak szto dobra uhnajonaja ziamla daść żyta bolejš, jak pry 3 palach.

15) Jak zliczyło Maskoůskaje ziemstwa pry 4-polnaj haspadarcy na koźnyje 100 rubl. ahulnaho dachodu pry-baůlajejcca 40 rubloů.

Szto treba mieć, kab sieści na chutar.

—)o(—

Z hołymi rukami i s pustaj kieszeńju sieści na chutar i narychtawać haspadarku, jak patreba, nia možna. Treba mieć hroszy na budoŭlu, studniu, nasiennie i t. d.

- 1) Hetak budoŭla na chutary „Baboŭnia“ kasztawała 264 r. — —
- 2) Nasiennia (hladzi tabl. I słu. 2) — — 49 r. 90 k.
- 3) Żywiola — — — — — 209 r. — —
- 4) Pryłada da haspadarki:

panarad	—	—	15 r. — —
sani	—	—	3 r. — —
chamut, huży	—	—	5 r. — —
nabedryki	—	—	1 r. 80 k.
duha	—	—	2 r. — —
padsiedziolak	—	—	1 r. 80 k.
płuh	—	—	4 r. 50 k.
barana	—	—	1 r. — —
kasa	—	—	75 k.
sierp	—	—	50 k.
wiarouki	—	—	5 r. — —
siakiera i instrumenty	—	—	5 r. — —
cebry. kadki	—	—	8 r. — —
sahany	—	—	5 r. — —
drobnyje reczy	—	—	5 r. — —

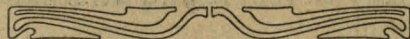
Razam — 63 r. 35 k.

- 5) hroszy na abarot 20 r.
- 6) kormu skacinie 100 pud. na — — 20 r. —
- 7) nasiennia łubina 16¹/₂ pud. na — 10 r. —
- 8) charczej dla ludziej na 6 miesiacou

49 ¹ / ₄ pudoŭ zboża na	—	—	41 r. 8 k.
40 pudoŭ bulby na	—	—	8 r. —

Znaczyć usio razam—684 r. 33 k.

Kali chto maje swaju pryładu haspadarskuju, żywiolu, korm dźla jaje i t. d. to jamu, kab sieści na chutar ũ 4 dziesiaciny, dość budzie 392 r. 98 kap. Nie zabudziem jesače hetaho, szto na chutary biez wialikaho nakładu—akuratny płađaźmien možna narychtawać tolki na 3-i hod, i ũžo tolki tahdy budzie toj dachod, ab katorym my na paczatk u pisali.

Ab tym, jak sieści na chutar muzyku.

—o—

Z naszaho apisu chutara „Baboŭnia“, kožny zrazumieje, szto treba uciekać sa sznuroŭ i pierachadzić na chutarnuju haspadarku. Wioskowyje muzyki pawinny krucić haławoj dzień i nocz i abdumać dobra, jak heta pabić sznury na kawałki; zrabie usio heta tak, kab wioska mahła, nie razaryšzysia, pierajści na nowuju haspadarku. „Nasza Niwa“ ũ swaim czasie razbiare hetu sprawu, a tym czasam prosić usich haspadaroŭ, kab jany prysyłali ũ Redakciju swaje dumki ab sposabach wyhadniejšzaho pierachoda na chutary.

Wielmi dobra było-by, kab skroś parabili pakaznyje chutary. Takije chutary wielmi patrebny: 1) kab paznać kolki treba dziesiacim ziamli kožnaj wołasci dźla siamji muzyka, 2) kab pakazać usim jakaja wyhada ad haspadarki na chutary, prociŭ sznurawoj — i t. d. Kali ũ kožnaj wołasci buduć pakaznyje chutary, to heta ũžo budzie, jak-by szkoła haspadarki, i muzyki lepiej, jak z knihi, zrazuraiejuć wyhady 4—palowaj chutarnaj haspadarki.

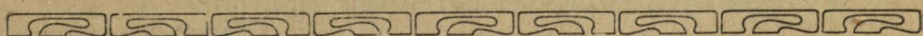
Na pierszyje 3 hody treba sadzić muzykoŭ na nowy pakazny chutar za sašsim małuju arendu, bo akuratny pładzmiem budzie tolki na 4-y hod.

Hasudarstwa i ziemstwa pawinny pazyczać hroszy muzykom, kab jany mahli zawadzić chutary na swajej ziamli; kali ũsiu sprawu akuratnie narychtawać, to hetu pazyczku chutarnik lohka može addać nawat i s pracentam.

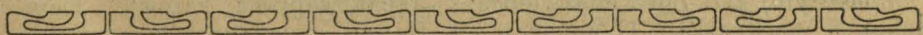
Pierachadzić na chutary naszzy muzyki pacznuć tady tolki, kali budzie u nas ziemskaje samoupraŭleńnie.

Kanczajuczy hetu swaju hutarku, ũspomnim dobra niaboszczyka Truskolaskaho, szto chacieŭ swaim pakaznym chutarom zrabie niejkuju karyść kraju. My apisali tak sama dźla pakazu chutar „Baboŭniu“ i žyczym, kab takije chutary zawialisia na Bielarusi tysiaczami. Usio heta pamože razabrać bardžej ziamielnuju, ci jak kažuć ahrarnuju sprawu.

A ũlasoŭ.

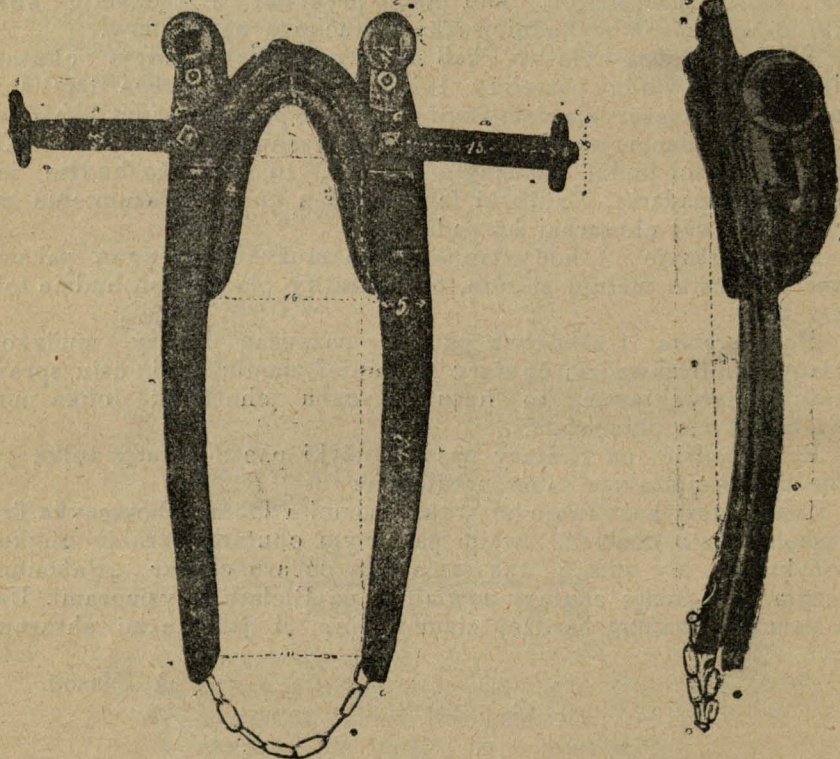

Redakcija „Naszaje Niwy“ niezadoŭha apiszje ciapierasznieje žyccio naszaho muzyka ũ wioskach. Heta možna tolki tahdy zrabieć, kali źbiarucca atkazy na zapytańnia, katoryje Redakcija razaszleć usim, chto spahadaje hetaj sprawie.

Jak na małych haspadarkach abyjściecia biez kania i wałou.

My apisali tut samuju małuju haspadarku, na katoruju mohuć sieści biadniejszyje mużyki i dzie jany mohuć, nie haładajuczy, pracharczewacca. Na takim małym chutary koń pracuje kala ziamli tolki

Chamut na karowu.

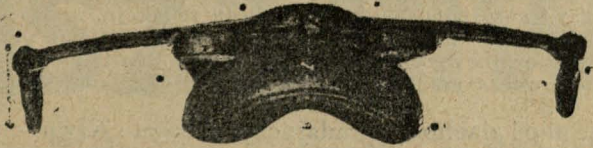
Chamut na karowu,
kali pahladzić na
jaho z boku.

praz 36—40 dzion u hod. Znaczyć, 330 ci 325 dzion jon staić biez pracy. A kali jeszcze kaniom nima jak zarabić na staranie, to jon robicca, jak by darmajedam.

U Halicji (Austryja), dzie żywuć ukraincy (chachły) i palaki, a tak sama i ũ Niamiecczyni, drobnyje haspadary nie majuć kaniej; jany haruć i woziac karowami. Dźla nas—bielarusou, pakażecca może i śmiasznym, kali chto adażwiecca; „Janka, zaprahaj karowu! Pajeziem u miasteczka!“ U niemcou i ũ Halicii spaczatku tak sama ũsie

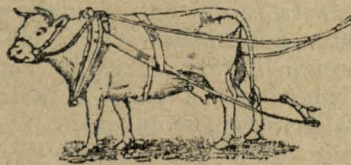
śmiejaliś nad tymi, chto jeździu na karowie. Ale potym i sami źmiar-kawali. szto z hetaho wialikaja karyś i užo nie trymali kaniej.

Pamiarkujem i my! Koń źjedaje siena nia miensz za karowu; aprocz taho treba jamu dawać jeszcze lepszy korm. Wychodzić, szto koń jak-by abjedaje karowy, i jany praz toje chudziejzyje i mała dajuć

Padsiedzielak na karowu.

małaka. Dyk spytajemsia, szto karyśniej trymać: ci tyje samyje 2 karowy—dy lepszyje, i toj korm. szto iszou na kania skarmliwać imi ci zamiesta kania zawiastici treciuju karowu. Karowy buduć pracawać kala rali i dawać małaka. Jak pokazala praktyka u Galicii i u Niem-

Karowa ũ najpraściejzym chamucie. Pad dreń-nianyje kleszczy padłożeny lamiec, napchany salomaj, jak u chamucie dla bar.nawańnia. Hety lamiec płyski i bolsz wystaŕlajecca nazad, kab pryłahaŭ dobra da karku i łapatak. Pry-wiazywajuć lamiec remiencykami s kleszczoŭ.

coŭ, małaka u karowy nia źmieńszycca, kali jej dawać krapczejzy korm. Tahdy umiarkawanaja praca jej niczoha nia szkodzie. Zrazu-miełaja recz, szto pracawać moźna nie naszymi, małeńkimi, zamore-nymi karoŭkami, ale bolszymi i lepszaho gatunku. Na rysunkach pa-kazany chamuty i karowy ũ zapraźce.

Dziela pryczyn ad Redakcii niezaleznych, czarodny № 6 „Naszaje Niwy“ wyjšci ũ swaim czasi na moh. Ciapier wydajem № 6 i 7 adrazu ũ adnej knižcy, bolszaj za numer zwyczajny.

A D R E D A K C I I.

Abjaŭlennia prymajuca na posledniaj stranicy pa 40 kap. za liniejku małymi literami. Rukapisy i korespondencii, pryslanyje ũ redakciju, musiać być czytelnie napisany z praŭdziwaju familjeju i adresom taho, chto jaje prysyla. Można także padpisać swaje prozwiŭcze razem z familjeju, kali nie zachoczeie, kab była nadrukowana wasza praŭdziwaja familja. Adres i familja tolki dla wiedama redakcii.

Chto chocezie mieć dachod, pradajuczy „Naszu Niwu“ ũ wioskach, miasteczkach i haradoch, niechaj napisze ab hetym na atkrytce ũ Kantoru naszaj hazety.

Hod IV Wydańnia. **„NASZA NIWA“** 1909 Hod.

**Pierszaja bielaruskaja hazeta z rysunkami
Wychodzić polskimi i ruskimi literami.**

PRYMAJECCA PADPISKA na 1909 hod.

U hetym hadu „Nasza Niwa“ wychodzić u nowym wyhadniejszym formacie.

„Nasza Niwa“ pastawiła sabie metu budzić u bielarusoi paczućcie czaławieka i hramadzianina, hołasna hawaryć ab jaho patrebach i prawoch.

„Nasza Niwa“ jedzinaja hazeta u kraju, katoraja maje karespandentoŭ badaj z usich miasteczek i szmat z jakich wiosak; u hetych karespandencijach, jak u lustry, widać usio żywćio naszych dahetul zabytych bielarusoi.

„Nasza Niwa“ ũsie nowyje dumskije zakony, katoryje datykajuć Bielarusi. razbiraje i aceniwaje żywymi prykładami z żywćia Bielaruskaho kraju.

„Nasza Niwa“ tłumaczyć swaim czytacielom usio, szto robieca na cełym świecie i ũ Rasiei.

„Nasza Niwa“ drukujeć praktycznyje hutarki ab haspadarcy.

„Nasza Niwa“ tłumaczyć, jak narychtawać roznyje kulturnyje sprawy (kooperacii, sielskije banczki, biblioteki, kniharni i dr.).

„Nasza Niwa“ u „Pacztowaj skryncy“ daje atказы na ũsie pytańnia, tłumaczyć zakony, pakazywaje dobryje knižki bielaruskije, polskie, ruskije i dr.

Cena s pierasyłkaju i dastaŭkaju da chaty:

na 1 hod—2 rub. 50 kap. na ½ hoda 1 rub. 25 kap., na 3 mies. — 65 kap., na 1 miesiac—25 kap. Za hranicu na hod—4 rubli na ½ h.—2 r.

Redaktor—Wydaŭca A. Ułasoi.

Adres Redakcii i Kantory: Wilnia. Wilenskaja 20 „Nasza Niwa“.

Redaktor-Wydaŭca A. Ułasoi.

Drukarnia M. Kuchty Dwarcowaja, d. № 4.